

Cuprins

Ușa.....	9
Capitolul unu. Simina.....	15
Capitolul al doilea. Sada.....	99
Capitolul al treilea. Cornelia.....	191

Simona ANTONESCU

Fiction-Ltd

În umbra ei

POLIROM
2021

Vera coborâse cu întârziere din casă și se așezase chiar alături de Simina ca un fel de declarație, ca să-i arate Sadei cine era acum șeful în curte. Trecând cu nepăsare peste stinghereala celorlalți, fetele continuară să se împungă una pe alta până când ajunseră să se certe în toată legea. Multe din cele spuse erau înțelese numai de ele două, pentru că dezgropau lucruri vechi, rămase neterminate între ele, al căror sens rămânea ascuns celorlalți.

— Așa cum primea mama vești despre Ionuț, nu puteai trimite și tu o dată un cuvânt pentru mine? îi reproșa Vera Sadei.

— Tot eu, ca soră mai mare, să trimit vorbă? Dar tu de ce nu ai spus nimic? răspundea Sada, fără să mai îndulcească vorbele cu surâsuri.

— Nimic a fost atunci când te-am scăpat de rușine și ți-am acoperit boacăna cu găinile? Așa făceai și când erai în curte, niciodată nu am însemnat nimic pentru tine.

— Dar ștergarele astea pe care le-a pus mama pe masă, cusute, chipurile, de tine? abătea Sada discuția de la vinovățiile ei către cele ale Verei. Mi-am dat cuvântul că nu spun niciodată cine le-a cusut, dar asta e prea de tot!

— Când ți-ai ținut tu vreodată cuvântul în fața mea? se aplecă Vera peste masă spre sora sa, îndepărtând mâna Siminei care încerca să o liniștească. Ce ai spus tu că faci atunci când ai plecat de la tata? Nu rămăsese vorba că trimiți după mine?

— Aia era o copilărie, am crezut că ți-ai dat seama așa cum mi-am dat și eu, dar văd că încă nu ești coaptă, mă și mir că te lasă tata să te măriți.

— Eu nu mă mir că te-a dat pe tine departe de casă. Și eu aș fi făcut la fel în locul lui.

Se despărțiră supărate, lăsând curțile răvășite ca după furtună și pe frați pe jumătate înveseliți, pe jumătate îngrijați. Nu-și mai vorbiră până la nuntă. E drept că în perioada din urmă nu schimbaseră prea multe vorbe, dar

de data aceasta coborâse un alt fel de tăcere între ele. Ca și cum în locul luminii blânde care umpluse spațiul dintre ele până atunci crescuse un întuneric tăiat de fulgere din când în când. Nu absența cuvintelor dintre ele se schimbase, ci felul în care vorbeau una cu cealaltă în gând. Surorile continuară astfel cearta în tăcere mult timp după ce se despărțiseră.

Bunica Vera era doar un copil atunci când bunicul Alecu a cerut-o de nevastă. Zburătorii nopților de vară care fac copilele să viseze la dragostea unui fecior rupt din stele nu coborâseră încă asupra ei și visurile bunicii Vera erau, la vremea aceea, foarte practice: își dorea rochii și pantofi după pofta inimii, dar mai ales visa să scape de demodatul cojoc pe care Iacovache se îndărătnicea să-l comande tot la două ierni pentru ea și să poarte în schimb palton modern.

Bărbat frământat de multe gelozii, ajutat de un simț aparte pentru fetele răpite deja de zburători și dorind dragoste, bunicul Alecu o alesese anume pe bunica Vera pentru curățenia gândurilor sale. Iubirea lui posesivă, nesfârșită și sufocantă avea să o chinuie pe bunica Vera tot restul vieții, chiar și după ce el se desprinsese cel dintâi și se pierduse în lume, poate înduplecat de chinurile ei. Mai înainte de asta însă, bunicul Alecu croise ani la rând pentru bunica Vera alt palton în fiecare iarnă, bucurându-se de puținele clipe în care se simțea, în sfârșit, sigur pe el în vreme ce bunica Vera se atârna de gâtul lui.

Vera se mărită cu un croitor cu atelier în centru, cu firmă deasupra intrării și doi ucenici. Dacă nu i-ar fi răsunat în minte vorba Siminei, „bagă-ți mințile în cap, că aici ai să rămâi toată viața“, Vera ar fi fost fericită cu mirele găsit. La fiecare vizită îi adusesese câte o rochie nouă, o poftise la atelier, unde ucenicii îi spusese „domnișoară“, în vreme ce Vera cerceta cu admirație sinceră rafturile pline până în tavan cu valuri nesfârșite de stofe, pânzeturi

de Panama, șifon și poplin, alpaca fină, gabardină pentru paltoane de cucoane, stambă și nanchin. Mulțimea lor o ameți pe Vera. Cele două mașini de cusut Singer cu pedală umpleau atelierul de un zgomot egal, metalic, de fabrică, iar mirele ei, cu un metru galben de croitorie spânzurat cu neglijență și profesionalism după gât, o privea vrăjit.

Bunicul Alecu nu ascunsese niciodată efectul pe care bunica Vera îl avea asupra lui, cum făceau toți bărbații Covurluiului, care se încruntau cu atât mai tare cu cât erau mai îndrăgostiți de femeile lor. Încântată de acest tratament neobișnuit, Vera știa că are tot ce și-ar putea dori. Nu avea însă ce-și dorea Simina pentru ea și mai cu seamă nu avea ce avea Sada. De aceea, nu-i iertă niciodată bunicului Alecu această situație a atelierului în târgul lor, și nu în Galați.

Se hotărî o logodnă lungă, pentru ca Vera să împlinească anii. Apoi însă începu războiul și nimic nu se mai împlini așa cum fusese plănuț. Nici măcar intuițiile Siminei ori ale Sadei nu prevăzuseră ceea ce avea să urmeze, iar întâmplările îi luară pe oameni pe nepregătite. Între realitate și cuvintele care o descriu există întotdeauna o ruptură. Cuvintele nu vin în continuarea faptelor, ci formează o suprafață fragmentată pe deasupra lor, ca un câmp crăpat de sete peste o mare de lavă vie. Trebuie să pășești cu grijă pe suprafața cuvintelor povestitoare, în așa fel încât piciorul să nu-ți scape printre crăpături. Trebuie să mergi privind întotdeauna printre peticele de pământ către lava vie care le susține.

Nunta fusese plănuță la vechea cărciumă din centru, renovată de feciorul cărciumarului și numită acum restaurant. În vară însă, rușii intraseră în Basarabia și în Nordul Bucovinei, ungurii în Transilvania de Nord, iar la începutul toamnei bulgarii căpătaseră Cadrilaterul. Toate acestea se făcuseră scurt, în două-trei luni, fără ca Armata Română să tragă măcar un singur foc de armă. Legionarii ieșiseră

pe străzi furioși, ridicând deasupra capetelor steaguri verzi și vărsându-și mânia pentru cele întâmplăte pe vitrinele prăvăliilor și terasele cafenelelor întâlnite în cale. Guvernul căzu, în Galați câțiva jandarmi fură puși la pământ și dezarmați de legionari, iar sunetele nopților se schimbă și în locul țiganelor liniștite ale gardienilor se mai auzeau acum doar pași înfundați alergând. Regina Maria murise în urmă cu doi ani. Sute de mii de refugiați de pe pământurile românești ocupate se îngrămădiră pe la toate intrările în țară, înconjurând noile granițe cu niște raze stranii formate din șiruri nesfârșite de umeri gârboviți, priviri speriate și valize neîncăpătoare.

Prețurile se dublaseră peste noapte, iar zahărul, făina și uleiul dispăruseră. Petrecerea se ținuse așadar în curtea lui Dănilă, nemulțumind-o pe mireasă și îngrijorând-o pe Simina, care scruta câmpul în așteptarea noilor coloane de copii bolnavi de tifos, rătăcind în căutare de adăpost. Fusese o nuntă tristă, la care până și lăutarii păruseră că trudesc fără plăcere în loc să se veselească. Bărbații nu băuseră cu voie bună, ci cu necaz, trântind paharele goale înapoi pe mese în tăcere.

Tinerii se mutară în odăile din spatele croitoriei, la care se ajungea străbătând tot atelierul. În zilele calde de vară, prin ușile deschise ale croitoriei se puteau vedea, din drum, cireșul galben din mijlocul curții din spate și scrânciobul legat cu sfori de crengile lui. Mult mai târziu, peste ani, imaginea aceasta a curții luminoase, văzută prin culoarul întunecos dintre două uși deschise, avea să fie purtată de mama Cornelia în amintire ca un talisman cu puteri uitate. Poveștile ei depănate alene sub nucul din curtea casei cu marchiză de sticlă, atunci când niciunul dintre cei de la nunta Verei nu mai era în viață, aveau să înceapă mereu cu lumina care era altfel pe atunci, galbenă și grea, și se așeza pe umeri ca o haină și te apăsa înăuntrul tău. „Lumina cleioasă ca mierea avea greutate în curte la tata”,

avea să spună mama Cornelia, despărțind întotdeauna cuvintele acestea de toate celelalte printr-o tăcere lungă.

Deocamdată însă mama Cornelia nu venise încă pe lume. Nunta Verei cu Alecu abia dacă o tulburase, ușor ca o suflare, în lumile ei vapoase. Peticul însuflețit ca o batistă colorată al curții cu scrânciobul atârnat de cireș își aștepta răbdător privitorul care avea să-l așeze în rândul lucrurilor văzute, deci existente.

În încercările lui deznădăjduite de a simți liniștea deplini proprietăți asupra făpturii Verei, Alecu o privea îndelung seară de seară, iscodindu-i amănunțit chipul, pe care găsea schimbări neliniștitoare. Apusul cu lumini roșii așeza pe pielea ei întunecimi străine. Alte femei tânjind din alte timpuri după bucuriile lumii acesteia, pierdută pentru ele, poate plecate neîmpăcate, împrumutau la asfințit chipul Verei, dându-i expresii culese din alte vieți. Alecu inventaria și încerca să rețină fiecare centimetru de piele și fiecare expresie, iritând-o pe Vera, care traducea toate acestea în ezitari, adică rușinoase slăbiciuni bărbătești.

Niciunul dintre ei nu avu timp să se obișnuiască prea mult cu noua stare, pentru că în vara următoare Vera născu o fetiță trandafirică și sănătoasă, cu buza de jos ascunsă cu seriozitate sub cea de sus și sprâncenele ridicate a mirare. Îi spuseră fetiței Sebastiana, iar Vera rămase imediat grea cu cel de-al doilea copil. La radio, vocea afectată a unui crainic citise din oră în oră în ziua aceea același ordin, încordând aerul și dându-i un gust metalic: „Ostași, vă ordon, treceți Prutul!”.

Clopoțele din Galați răsunaseră toată ziua în cinstea evenimentului, iar vapoarele, șlepurile și barjele sub pavilion românesc trăsese sirenele prelung în port și de-a lungul orașului. Geamurile marchizei zbârnâiseră sub atacul acesta sonor, făcând-o pe Sada să bănuiască pentru început că era anunțat sfârșitul războiului. De la nunta Verei, orașul se schimbase. Războiul urâțise oamenii, spaimile

lor umblau libere pe străzi, umplând locul de miresme de pucioasă și răscolind temeri vechi, îngropate până atunci în adâncurile sufletelor ori adormite sub soarele blând al traiului bun.

Pentru început, Piața Nouă o întâmpină cu obloanele coborâte tocmai la prăvăliile unde avea treabă în dimineața aceea: *Coloniale Goldstein*, de unde îi trebuiau cafea și zahăr candel din cel cu fitil pe mijloc, și *Chimicale Frații Rubinstein*, de unde ar fi vrut să târguiască o pungă de borax. Piața era neobișnuit de pustie pentru ora aceea și Sada observă lucruri pentru care nu ar fi avut ochi altădată: o hârtie mototolită de la o conservă de bame Bragadiru era purtată de vânt prin mijlocul pieței, iar capacul unei cutii de cacao Berindei se rostogolea cu un zgomot slab prin rigola uscată. Atunci când se apropie însă, trecând de halele de carne și înaintând spre capătul străzii Sfântul Spiridon, toate prăvăliile evreiești cu vitrinele sparte și marfa împrăștiată pe podele îi vorbiră limpede despre cele întâmplate.

Într-o singură zi, negustorii evrei dispăruseră din Piața Nouă a Galațiului. Sada privea obloanele trase și vitrinele sparte, strângând sub braț mânerul coșului ei de târguiești. Oameni pe care nu-i cunoscuse cu adevărat niciodată, chipuri cărora nu le acordase prea multă atenție, care însemnaseră până acum pentru ea numai locul de unde își procura ouăle sau mirodeniile, ca și cum ar fi fost doar teighele vorbitoare, căpătau acum, prin dispariția lor, o importanță covârșitoare. Se simțea vinovată pentru absența lor, ca și cum tocmai această atitudine nepăsătoare a ei le pricinuisese plecarea. O singură privire de fiecare dată când le-a trecut pragul ar fi fost suficientă ca să-i salveze acum, cineva ar fi putut depune mărturie pentru ei – îi cunosc, sunt băcanul meu, marchitanul meu, bogasierul meu. Se întreba ce altceva se mai petrecuse pe lume. Ce vârtejuri stârnise prin nepăsare.